Број 26 | У Новом Саду, у среду 4 фебруара 1904. | Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Политички морал.

II.

Не може нам се пребацити, да смо криво изнели, развитак странке либералне и да смо били неправедни и омразом заслепљени. Ако у даној прилици, у странци радикалној, не превагне увиђавност о потреби сталног постепеног развића и подмлађивања напреднијим елементима и странку радикалну, па и сваку другу одлучујућу, владајућу странку, постићи ће иста судбина.

Но да се вратимо ствари.

Либерална странка нехтеде напретка, но хтела је застоја. Радикална странка не хтеде застоја него корачања напред, путем напреднијим. Морало је дакле доћи до судара између те две сасвим супротне струје и — дошло је.

Из политичког либерализма, који је проповедао и тражио политичке слободе, а заборавио да исте осигура и који је напустио далеко претежнија начела (слободе) **Братства и Једнакости** развио се, са природном нужношћу а сасвим по закону природног постепеног развића — **радикални** демократизам.

Радикализам и демократизам и није ништа друго него конзеквентно развијен либерализам. Али развијен, до својих крајњих научно-политичких конзеквенција. Конзеквентно спроведен и до краја изведен либерализам — то је данашњи радикализам. А данашњи такозвани либерализам, то је лепа футрола, у којој је сталожено — конзервативно реакционарство. На цимеру је још увек напредно име — либерализам; али еспап је у њему — из фабрике реакцијонара. Отац — либерализам, данас је најгрђи злотвор сину своме — радикализму. Клевеће га, ружи га и сатро би га — а све у име напретка, који је њега давно оставио.

Ко збиља хоће да оствари главна начела слободоумља (либерализма) тај се не може задовољити са њиховим тражбинама. Слобода се може остварити и осигурати само 1) са демократским начелом општег тајног, непосредног гласања по листама партијским, и 2) са осигурањем економског напретка, за све слојеве народа. Економски пропао човек не може напредовати, ни телесно. Та је тврдња данас тако непобитна, да само неваљали или глупи људи ову истину спорити могу.

Па шта је наступило?

Када је „нова омладина“, а потоња радикална странка, тражила на сентомашком збору 1897. год. да се у политички програм унесе и питање леба, питање економско, либерална странка прогласила нас је одмах отпадницима, уљезима, социјалистима, анархистама и т. д. и т. д. Ми смо се морали разбити и — разбили смо се

Данас сви прави државници виде, па и све праве хуманисте и научари, да праве слободе, без економске независности, не може да буде; те напредак економски, свога народа, најодлучније и најистрајније осигуравају.

Економску независност и економско напредовање мале групе људи, скученог круга, „цвета народног“, то је идеал данашњег лажног либерализма.

Економско развијање и свестрани напредак **свију** слојева народних то је идеал демократског радикализма.

Становиште данашњих либерала, то је становиште клерикално, — феудално — капиталистичко. Становиште радикала, то је становиште чистог правог демократизма.

Из конзеквентног радикалног демократизма са природном нужношћу, мора се развити, па и развиће се, најпре национални, народносни социјализам, а из тога, дугим низом година, међународни (интернационални) социјални демократизам.

И тако ће културна историја временом забележити, да је у старо доба била друштвена основа ропство робова, затим ропство кметова, после тога ропство „слободних“ земљеделаца и фабричких радника и затим слобода читавог радног народа, а нестајање нерадних трутова. И историја ће забележити, да је либерални трећи, (грађански) сталеж отворио пута политичким слободама, а четврти сталеж (сталеж радника) слободи друштва и слободи читавог човечавства.

Либерализам је родио радикални демократски, а овај народносни и социјални демократизам.

У оштрој узајамној партијској борби и агитацији, заборавља се пропаганда главних начела и не расправљају ова далеко важнија питања, која засецају у месо и кост и друштва народа.

Не варам се ни мало у томе, да ће ме због оваког писања, напасти сва натражњачка војска и назвати ме анархистом, социјалистом, револуционаром и клеветати ме свакојако. Но моја је душа мирна

Ненад.

Руско-јапански рат.

Петроград, 28. јануара.

Од неколико дана Петроград је променуо своју физиономију. У зиму дошла је ватра са далека истока. Лица добијају одређенији израз; разговор се води живахније. Крв се разиграва И ако је зима веома јака и оштра, улице су препуне народа, саобраћај је живахнуо, а уличну вреву ремете многобројни продавци најновијих телеграма са бојног поља на далеком истоку. Но тим телеграмима не може се поклонити велика вера, јер су приватни.

Русија је јуче преживила један тежак и значајан дан: она је пошла обележеним путем. Руска дипломатија, која је напустила интересе ближега истока интересима далекога истока, навикла је да сваким даном бележи успехе своје и не мало се изненадила, кад је изненада стигао неочекивани телеграм ђенерала Алексјева о страшним губитцима руским. Јавно мнење је управо згрануто. Русија шаље Јапану мирољубиве ноте и нуди извесне уступке у Кореји а јапански торпиљери и браненосци буше и разривају утробу руској флоти, која, како изгледа, није ни очекивала какав напад од непријатељске стране.

Вест, да је јапанска флота учинила из-

ПОЛИСТАК.

КОРЕЈА — СРЕДИШТЕ ОДСУДНИХ ДОГАЂАЈА.

Прилично се на сигурно може рећи, да ће се у Кореји и Манџурији одиграти најважнији догађаји руско-јапанског рата. С тога ћемо за сад у најкраћем да опишемо Кореју.

Кореја лежи на обали источне Азије. Она је полуострво. На истоку јој је граница јапанско, а на западу жуто море. На северо-истоку и северу деле је реке Ориканг (Јалукијанг) и Туманканг од Кине и руске Сибирије. Простор јој износи 218,192 □ км. Јужна и западна обала богате у острвима, заливима и пристаништима. Источна обала нема тога. Дуж целе Кореје провлачи се венац брда. Из њега извире и највећа река Хам. која просеца Сеул, престоницу Кореје и у више рукава утиче у жуто море. Кореја има више већих и мањих река. Зими су јој северне реке покривене дебелом леденом кором, а тако исто је и море на 7—8 км. од обале покривено ледом. Док је клима на северу сурова, на југу је лето топло и суво.

Животиња на Кореји има ових: тигар, медвед, јелен, срна, дивље свињче и т. д. а на југу мајмун. Коњи и говеда јако се негују; коњ је мали али издржљив и брз, овце доносе из Кине.

Шуме су богате у расту, јели, бору и т. д. Има доста и воћа. Сеје се жито, пиринач, памук, конопља, дуван и т. д. Већи део земље је врло плодан. Утроба њена богата је у рудама, но тек се у новије време почела рудокопња живље развијати, јер дотле је била строго забрањена. Има злата, сребра, гвожђа, бакара, олова, драгог камена и угља.

Становништво Кореје броји до 16 милиона душа. Порекла су монголског са више наречја. По спољашности Корејанац личи више Јапанцу но Кинезу, и ако је на њему монголски тип јако испупчен.

Цела земља дели се на приватну својину и својину круне. Из прихода ове последње издржава се војска, двор и чиновници. Но плата се недаје у новцу већ грашку и пиринжи. Виши сталеж исповеда Конфучијеву науку, а ниži Будизам. 1837. били су се у Кореји учврстили римокатолички мисионари, но 1866. погинули су или су морали бегати из земље, а они Корејанци, који су били примили римокатоличку веру, изложени су били гоњењу. (Било их је на 15.000.) Већи део Корејанаца, који је прешао на руско земљиште примио је православну веру.

Некада је у Кореји цветала индустрија порцелана и метала. Као домаћа индустрија истичу се: свила, папир, лепезе, чешљеви, луле, четке, креп, дуван. Има и фабрика стакла, порцелана, цигље, дувана, сламног плетива, жигица, пивара, водовод и т. д.

Што се тиче душевног развића стоје на истом ступњу као и Јапанци и Кинези. Језик им је у танкој жици сродан јапанском и уларско-алтајском. Азбука састоји им се из 191 слова, већином су кинеска слова са корејанским дометцима. Само Сеулска школа има државну припомоћ, иначе су махом приватна својина, и за чудо нижи сталеж опет зна већим делом да чита и пише. Ко хоће да се изобрази мора учити кинески, јер се и државни испити полажу на кинеском језику. Штампарија са металним типом развијена је јаче но у свима источно азијским земљама.

Државна управа је у свему слична кинеској. Осим владара на челу државе стоје министри. Земља је подељена у осам провинција, којима управљају гувернери Градови као Сеул, Кесенг, Кангва имају своје заповеднике, наименоване од владара. Државни приходи састоје се из порезе на земљу и царине. Порез се не плаћа у новцу већ зрну, роби. Порез прикупљају провинцијалне и месне власти.

Грађанство је подељано у два сталежа: социјалан и политички. Код феудалног племства постоји робље. Устројство војске је слично кинеском. Војници су наоружани пушком кремењачом, копљем, стрелом и луком. Они сачињавају одељен али не уважен сталеж, има их само по варошима. Топова и флоте нема, има само неке врсте бродова против гусара и недозвољене трговине са странцима.

ненадну атаку на руску флоту, пала је у петроградско друштво као пламен у барутану. И за тренутак цео је Петроград осетио увреду и бол. Све јавно мнење огорчено је на азијатско поступање јапанске владе, да без претходне објаве рата чини атаку војском на руску флоту. И докле у Петрограду питају: да ли је могућно по међународном праву нападе чинити на непријатељску силу без нарочите обзнане, дотле јапански торпиљери једну по једну убојну лађу, која милијуне рубаља стаје, бацају у ваздух, или бацају на дно морске пучине. „Ретвизан“ „Цесаревић“, „Палада“ — а по новим извештајима још неколике руских крстарица и храненосаца са свим или за краће ил дуже време онеспособљено је за борбу. Руска се крв расула по пространој пучини жутога мора, Извесно је, несумњиво је, да ће за сваког војника, за сваког руског матроза, кога је јапански куршум прошикао и океан прогутао, да ће Јапан скупом прескупом ценом платити.

Јако је чудновато, да Руси нису били приправни да очекују изненадну атаку јапанске флоте; а из сопствене историје су се могли поучити многобројним примерима, који су говорили, да азијски народи дејствују вазда изненадно. Кокандска и бохарска војна изненада је поникла — и без преговора и без ратне објаве. Но на крају крајева Руси су скупим жртвама вазда одштету накнађивали. Јапанци су, као Азијати, поступали по својим методама — учинили су изненадан напад без објаве рата: онеспособише три, а можда и више, руске ратне лађе. Губитак овај за руску флоту много значи, јер је јапанска флота у сравњењу са руском источно азијском надмоћнија. Јапан у првом почетку свом може бити задовољан изненадним успехом и ликовати; но, несумњиво је да ће терен главне, пресудне борбе бити на суву и тада ће онај мали, жилави и способни народ жуте расе осетити силину напада руских бајонета. А тада ће Јапан видети с ким има посла.

И тако је отпочела страшна, крвава војна, борба двеју великих раса на далеком истоку. Ваља знати да азијски народи имају своју културу, свој морал, своја нарочита начела и правила, своју политику и војну тактику. Баш зато и изгледа, да ће војна бити силна, огорчена и да ће многе хиљаде у крв потонути.

Император је јуче казао своју знамениту реч. Манифест је објављен: Русија и Јапан ратују. — Вредно је било посматрати Петроград тога дана. У три највеће сале зимскога дворца искупило се на неколико хиљада официра. Кад се појавио цар са царицом и својом мајком, прозори формално прштали од громогласног узвика „у р а, у р а!“ Стара царица је плакала. Император је био врло расположен и задовољан. У двор се ишло, што је реткост, слободно: нигде ни јавног ни тајног полицајца није било, нигде. — Улица Невски Проспект испред које почиње зимски дворац, била је начичкана народом, који је чекао, да се официри врате из зимњег дворца...

Данас се у војним круговима, у којима имам добрих познаника, живо расправља: ко ће предузети главну команду. Има три кандидата: министар војни Куропаткин, Гродеков, ђенерал и члан државног савета и одески главни командант Каулбарс. Официри су сви, сви од реда за Куропаткина. Њега јако поштују и сматрају за најбољег ратника.

Синоћ су одавде кренули силни вагони на далеки исток. Војска је клицала; свет их је грлио, старице су плакале и благосиљале младе јунаке, који су певајући одлазили. Николајевска жељезница препуна народа. Два европска корпуса се крећу. Једина препрека на далеком путу је код Бајкалског језера где војници имају да иду пешке, по некима 43, а по некима 60 врста. Али руски је војник издржљив — два дана не једе, а трећи се дан бије и иде „на штики“ жмурећи...*)

*) Ово нам је писмо стигло пети дан. По куверти изгледа, да је писмо негди отварано. — Пр. ур. „Заставе“.

М.

Путеви су врло прљави. Тако и у самој престоница Сеулу, која броји 250.000 душа. Куће су такође прљаве и неуређене, нарочито код нижег сталежа. Зидане су најједноставније и обично немају ни прозора ни патоса. У једном тескобном простору, где се једва један човек кретати може, живе пет до шест душа. И сам народ је врло прљав. За чудо много и алаво једу. Грдна чинија пиринже скуване са белим бибером нестане за час. Једу радо пресне рибе, пресно месо, дињe и краставце заједно са кором. Омиљено јело је Тонг-Танг, то је испечен петао заједно са главом, перјем, репом и утробом.

Друго главно место је Чемулпо броји 15.000 душа. То је место најлепше и најчистије у Кореји. У њему живе до 6000 странаца, већим делом Јапанаца. То ће бити а и сад је већ средиште извоза и увоза Кореје. Трговина Кореје са спољним светом доста је велика. Има трговачке уговоре, са Америком, Енглеском, Немачком, Италијом, Русијом. У Сеулу су и заступници тих држава.

То је ето у најглавнијем опис Кореје, на коју су Јапанци већ одавно око бацили и већ одавна жртвовали много да се утврде у њој. Више пута су и оружаном руком покушали да изведу свој смер, но то је само кратко време трајало.

β.

Руско-јапански рат.

Новије вести.

Са бојишта не стижу већ од неколико дана никакве новије вести. Има их једно две три, но и од тих неке треба да се потврде. Има их даље још две три, које су одмах побијене чим су се пронеле. Најглавније изгледа, да ће сваког часа доћи до сукоба на суву, ту је сад општа пажња усред сређена.

Са бојишта.

У недељу је стигао у Петроград званичан телеграм из Порт Артура, у коме се јавља, да је код Инкама на мору запаљено више јапанских убојних бродова. — У петак је стигла вест да су се у пристаништу Татунгкау појавила шест јапанска убојна брода. Чула се и грмљава топова. — Вести о приликама у Кореји врло су неодређене и јављају само о искрцавању јапанске војске на разним местима Кореје — Како из Чемулпа јављају тамо ће се искрцати већа јапанска војска.

О борби код Порт Артура.

Званичан телеграм који је стигао у Порт Артур вели, како из Чифуа јављају, да је јапанска флота у борби код Порт Артура претрпела знатне озледе. После борбе отпловила је у Чифу, вукући три своја велика убојна брода. Но и ово је по приватној вести јављено.

Нова битка на мору.

Како из Тијенчина јављају, у пристаништу лиаотунгском дошло је до борбе. Рика топова чула се чак у Тијенчину. — Из Киаочауа јављају, да су Јапанци у Лиаотунгу хтели да искрцају војску, но дошло је до борбе и обе стране имале су осетне губитке. — Да ли је Јапанцима пошло за руком да искрцају војску, не каже се, као што у опште треба да се потврди тек вест о овој борби.

Борба на суву.

Пекиншки француски поморски аташе јавио је у Париз, да је код реке Јале дошло до борбе између руских и јапанских предстража. Заробљено је 80 Јапанаца. — Ова вест изгледа мало чудновата, јер би донекле значила, да су Јапанци продрли већ близу реке Јале, а међутим јављено је већ пре више дана, како је 50 000 руских војника прешло Јалу и почело продирати дубље у Кореју према Сеулу.

Неутралност Кине.

У дипломацији се за сад највише ради на томе, да све силе признају неутралност Кине и да Русија и Јапан не преносу борбу и у Кину. То је отпочела Америка, и како се вели, на неутралност Кине пристала је и Русија и Француска, па и Јапан. Ако је ово истина, онда ће се крвава драма одиграти само у Манџурији и Кореји. Са овим у свези наводи се, како је кинеска влада известила велике силе, да ће у Кини настати општи устанак против странаца, ако би кинески двор морао бегати из Пекинга. Сеча би тада била ужасна, а могла би се свршити и са пропашћу кинеског царства.

Финска и рат.

Фински сенат послао је цару Николи брзојаван поздрав, а цар је захвалио. Пре пет дана отпутовале су за источну Азију и последње чете Финландије које су одређене биле да иду.

Лажна вест.

Јуче је пронета била вест, како је руска флота, која се кренула била из Владивостока претрпела велик пораз и да су јој три брода бачена у ваздух. Та се вест ода свуда па и из самог Токија побија. Истина је да та руска флота крстари око јапанског острва Јеса.

Пораз Јапанаца.

Новије вести потврђују, да је у близини Порт Артура дошло до борбе. Јапанци су хтели у заливу Пигсан западно од Порт Артура да искрцају своју војску. Смерали су тиме без сумње да пресеку везу Порт Артура са реком Јалом. Јапанску војску пратила је јапанска флота. Они су и искрцали 600 људи, но тада је дошло до борбе и на мору и на суву. Јапанци су претрпели пораз. На суву су претрпели потпун пораз и остатци њихове војске побегли су на бродове. Од 600 Јапанаца пало је 410. На мору су Јапанци изгубили два брода Крстарица „Шитезе“ потонула је, а заставница генерала Ита „Мачичумат“ онеспособљена је за борбу. Тако је до прве борбе сувоземне дошло не код реке Јале већ у Лајо Тангу, који је на кинеском земљишту, и који је Русија од Кине изнајмила. — Званичне вести не јављају још о овој борби већ само веле, да је дошло до борбе, но кад се узме, да баш новије енглеске вести потврђују овај пораз Јапанаца, онда изгледа ствар вероватна.

Још једна лажна вест.

Из Шангхаја јављају, да је у Дањи стигао руски поштански брод „Монголија“. Руски путници су се искрцали а енглески су се морали вратити у Шангхај. За „Монголију“ пронеле су јапанске и лондонске вести, да су је Јапанци запленили.

Кнез Арсен на бојишту.

Из Париза јављају, како се кнез Арсен Карађорђевић, брат краља Петра креће за Петроград, да поново ступи у руску војску и оде на азијско бојиште.

Одступање руског војног министра.

Некоје вести из Петрограда па и Париза јављају, како је положај руског војног министра Куропаткина пољуљан. По другим вестима Куропаткин је већ поднео и оставку. Са овим се доводи у свезу и то, да Куропаткин није отпутовао на бојиште.

Руски кнежеви на бојишту.

Како из Петрограда јављају, руски велики кнежеви Ћирил и Борис, крећу се на бојиште.

Аустро-угарски војни известилац.

Како из Беча јављају, подпуковник (оберстлајтнант) ђенерал штаба Чичерић од Бачањија, сада код 46. пешадијске регименте сегединске, отпослан ће бити у руски главни логор као ратни известилац.

Једно стручно мишљење.

Једно стручно аустро угарско војно мишљење износи како је прерано говорити још данас о озбиљној битци на суву. Кад се узме све што је потребно у претрес, онда Јапанци не могу бар још за 14 дана код Сеула средити своју војску за озбиљнију борбу. А и Руси тешко да ће до тог

времена свој војни план потпуно усредсредити, те тако тек најмање за 14 дана моћи ће се говорити о одсудној битци на суву. О борби предстража на реци Јали може се веровати, али то је могло бити само оделење јапанске коњице, која се искрцала у Гелзану и руске предстраже.

Јапанци и Порт Артур.

По лондонским вестима, јапанска флота крстари непрестано око Порт Артура. Јапанцима као да је стало по што по то да у близини његовој искрцају војску. С тога ће се ту поновити борба. Јапанци ће покушати ма по коју цену да и код Дољни искрцају војску.

Руско спремање.

Новије вести јављају, како Русија хитно спрема и шаље војску на бојиште. Сибирска жељезница само одвози војнике и муницију. На прузи Мукден Москва један воз сусрео се са 44 воза, препуна војника и муниције.

Демонстрације југословенских ђака.

Из Беча јављају да су словенски ђаци у недељу приредили у руској цркви молебствије за победу руског оружја. Ђаци су дошли у цркву са народносним тракама и заставама. После молебствија отишли су пред руско посланство, где су отпевали руску химну и црногорску „Онамо онамо“. За тим су отишли пред француско посланство, где су отпевали марсељезу. После тога су се мирно разишли.

Политички преглед.

Стара Србија и Маћедонија. „Политика“ доноси ове брзојавне вести из Софије: Пре три дана прваци унутрашње маћедонске организације имали су конференцију на којој су донесени важни закључци. У добро обавештеним круговима тврди се, наиме, да су решили да причекају резултате рада цивилних агената и жандармерије, али да не прекидају своје припреме за поновно дизање устанка на пролеће. У сваком случају, дакле и ако реформе не би успеле, устанак се неће подићи пре краја априла.

Солун. Турска полиција је нашла велику количину прокламација Унутрашње Маћедонске организације, којима се народ позива на устанак. „Револуција“ ће вели се у прокламацији, букнути с удвојеном жестином. Европа је већ добила уверење да Маћедонци смрт предпостављају ропству и да неће мировати све дотле, док не буду слободни. Две силе, Русија и Аустро-Угарска, до душе су притекле Турској у помоћ реформном акцијом, али ће она насести јер је њих диктирала њихова узајамна суревњивост. Остале силе сигурно неће оставити Маћедонце да и даље сносе ове нечувене беде. Оваке су прокламације нађене у свима крајевима Маћедоније и оне се шире муњевитом брзином, поред сверевности турских власти. — Према закљученом споразуму, заједнички ради руска и аустријска комисија на спровађању реформа, као што су захтевали и турска влада прихватила. Тек што су — аустријски пуномоћеник Милер и руски Демерик — почели да раде свој посао, почеле су да им стижу силне жалбе хришћанског становништва. Своја упуства чувају, да се не дознаду, али се мисли, да све што пронађу, виде и сврше, морају реферисати Хилми-паши, па, у случају несугласица морају се обратити својим посланствима у Цариград. Они мисле, да им Хилми-паша неће сметати. — Они ће с Хилми-пашом остати у Солуну четири месеца. — Талијански ђенерал Де Ђорђис, новоименовани старешина над жандармеријом, доћи ће док се удесе у Цариграду за жандармерију правила. Турци опет почињу да гоне „сумњиве“, па чак и оне, који им се предадоше. Све то раздражује масу, и све више хвата корена уверење, да треба војевати за слободу и да се слобода може извојевати. — Милер је са народом веома љубазан и предусретљив, а тако исто и његови помоћници, сви добро говоре српски, имају много агената. — Они су услужни, а нарочито им је скочио углед, од кад су помиловани они Бугари, које они предложише на помиловање.

Турци пак употребљују све могуће интриге, неби ли помутили сугласност између ове две комисије. На што ће изаћи, скоро ће се видети.

Писма из источне Азије.

I.

Ах господине уредниче, шта учинисте од мене?! Отправисте ме на пут у источну Азију; да будем извештач »Заставин« о тамошњим ратним догађајима.

Нашто Вами то?! Ако вам је стало до вести са бојишта, можете их наћи у свима већим европским листовима. А можете тамо наћи не само оно што се збило, већ и оно што се није збило, и оно што ће се може бити тек збити и оно што се вероватно неће никад збити.

Ал ви сте сигурно постали суревњиви на »Браник.« Његов »добро обавештени« кикиндски дописник нестао је, као да се утопио у »жуто море.« И ви сигурно мислите, да га је »Браник« одаслао на источно азијско бојиште, па вам је вађда жао, што ће одонуд шиљати брзојавне извештаје о тајанственим ноћним путовањима и састанцима.

И јер је »Браник« донео карту источно азијског бојишта, на којој су забележена немачким словима сва места, ви би хтели да Вам ја набавим карту са кинеским словима, па да и у томе надбијете »Браник.«

И ако признајем, да би наши српски листови почели тим начином вршити праву културну задаћу, ипак држим, да сам ја требао остати код куће и извештавати Вас о нашим догађајима.

Или зар не знате, да су се 20. јануара састали настојатељи наших манастира и огласили рат свима манастирским приходима и то — до истребљења. И овде треба забележити знатан напредак према прошлости. До сад су г. г. настојатељи без формалне објаве рата, таманили манастирске приходе, а сад се држе међународних правила.

Као што сам извештен баталија је у велико отпочела. Многом настојатељу испало је већ за руком да продре у манастирску »панцир-касу, и као што извештаји јављају, до сад су тамо погинули сви приходи. Потопљени су до на дно џепа настојатељева. Чак и неколико ситне »ручне благајне« потонуше. У овој борби нису се сви фактори држали неутрално. Нарочито веле за неке праље, да су помагале да се »испере на чисто« све што је било у касама.

Наша четир крилата брода: »Змејановић«, »Шевић«, »Богдановић« и »Безимени« (по свој прилици Летић), упловили су у Текелијин фонд, те се снабдевају са — угљеном.

Код нашег Влади — запада (мал не рекох Владивостока) још је лед, те бродови »Правда«, »Закон«, »Правица«, не могу никако да исплове. Поговара се да саборски одбор просеца лед, да их ослободи, ал се још не зна, колико је успео.

Имао сам дакле доста посла и код куће, те ме нисте морали пратити у источну Азију, да оданде извештавам. — На путу сам се састао са једним дипломатом. И питао сам га: Зашто је управо дошло до руско-јапанског рата?! Он ме узе за руку и одведе ме до собе свога сина. Тамо ми показа збирку камичака. Има их белих, жутих, црвених, црних, свакојаких. И рече ми: Видите то је пасија, код деце. А Русија има опет пасију да сабира мора. Она има црно море (које није црно) има бело море, (које није бело) сад хоће да дође до жутог мора (које није жуто) па ће онда сигурно потегнути за црвеним морем (које није црвено). Као што видите биће то лепа збирка.

Овако мој дипломата, иначе писар кодеоског бележника. Примећујем још, да сам врло тешко доспео до њега, а иначе је он закопчан човек. (Можда и зато да му се не види уфлекан прслук).

Ја сам већ изван новосадске границе, и дошао до трећег села.

Молим вас опозовите ме натраг, па ма морао одговарати дру Политу и узимати у голе руке, без машица »Браник«. Та има још неколико хиљада села до источне Азије, а ја превалио тек три...

Ваш верни извештач
са источно-азијског бојишта.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. фебруара отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем јануара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец фебруар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Српски официри и руско-јапански рат.

Пишу нам из Београда: Некоји официри, протузавереници, који су изашли из затвора, раде на томе, да буду примљени за време рата у руску војску. Исто тако раде на томе, да се помилују њихови другови, који су још у затвору, те да и они оду за време рата у Русију. — Изгледа да ће ово испасти за руком.

Манастирски уноси.

Манастир Гргетег је унео у народне фондове 25.000 круна сувишка за прошлу 1903. годину. Манастир Св. Ђурађ (у Банату) је за ту годину унео 10.000 круна, те тако су та два манастира за једну годину унела 35 000 круна. Међутим за прошлих 10 година су сви манастири унели 18.000 круна сувишка. Но народни фондови су им узајмили 100.000 круна, а после им тај дуг отписали. Дакле поред уноса су фондови ипак штетовали још 82.000 круна. Его тако се то газдовало, па се не треба чудити, што нам напредак иде — ко рак.

Кад би и остали манастири такођер свој сувишак унели у народне фондове, то би за лањску годину ушло у народне фондове најмање око 100.000 круна сувишка. Види се, да се може, само кад се хоће. И саборски одбор се мора постарати да се хоће.

Калуђерско питање.

Добијамо ове редове: Наши калуђери су изазвали ово питање својим држањем против народа, сабора и његових закључака. Ово се чује сваки дан, али је сасвим неправедно, јер српски прости калуђери нису то чинили, нити ће чинити. То чине неколицина манастирских настојатеља, који подједнако тлаче: народна права, манастирско имање и просте калуђере. Ови су управо паразити, и зато су ту, да кулуче за господу настојатеље, па да их ови газе. Пустите сазив скупштине простих калуђера, па ћете чути чисту истину, али, која не би била ни мало ласкава за господу настојатеље. Прости калуђери би стали на страну свога народа, јер им је тамо било вазда место, које су они часно заступали.

Видимо да су држане калуђерске конференције но ту су били сами настојатељи, који су могли говорити у име своје, а не у име простих калуђера, јер их ови нису ни на што овластили. У тима својим скупштинама су настојатељи тражили за себе то, да могу и даље расипати манастирско имање и газити просте калуђере. Против тога треба да устане цео народ и све просто калуђерство.

Испосник.

Шта кошта модерна битка на мору.

О том питању износи један енглески лист овај рачун: За време прошлога рата између Шпаније и Америке осула је била американска ратна лађа „Бруклин“ на шпански убојни брод „Вискаја“ такву жестоку ватру, да је он после неколико минута лежао на дну морском сав претворен у гомилу разваљеног, полупаног гвожђа. Зна се, да је у тој борби „Бруклин“ избацио на „Вискају“ свега 618 граната, и по томе излази овакав рачун: 141 гранат од осам цола свака по 1000 круна чини 141.000 круна; 65 граната од шест цола свака по 420 круна чини 27.300 круна, 12 шестофунтовних граната по 20 круна чини 240 круна; 400 једнофунтовних граната по 12 и по круна чини 5000 круна. Кад се све то сабере, онда излази, да је за пет минута паљбе са једне једине лађе Америка потрошила за 173.540 круна џебане, то јест да је „Бруклин“ за сваки минут избацио на свог непријатеља по 123 гранате, које су коштале 34.700 круна. Кад се уз то урачуна још и вредност граната, којима је „Вискаја“ одговарала на ватру „Бруклина“, онда се види, да је борба између те две лађе коштала на 60.000 круна за сваку минуту. По другом једном рачуну истога листа види се даље, да би једна велика енглеска

ратна лађа потрошила за цигло пет минута паљбе много више од четврт милијона круна, кад би пуцала из свију својих топова у исто време. Према тим рачунима лако је оценити, шта тек кошта цео један рат на мору. — У допису „Заставином“ од њеного известиоца види се, да Русију дневно стаје овај рат милион и по рубаља.

Кнез Ухтомски о Јапанцима.

Кнез Ухтомски, који је пратио цара Николу на путу око света и био у Јапану, вели о Јапанцима ово: Они су, као и сви други Азијати, врло храбри, добро „дресирани“ (увежбани) и уређени, али нису дорасли да издрже ратни напор. После марша од 20—30 километара падају као муве, а прво, чега гледе да се опросте, то је — пушка! Коњица им је врло слаба, боји се и најмањег јендека и шанца. На место старих, рђавих јапанских коња, имају сад добре, аустралске и угарске, ти ће их више збунити него што ће им хаснити!

Задруга Срба занатлија Новосађана

одржала је у недељу 25. јануара (7. фебрура) своју 34. редовну годишњу главну скупштину. Скупштина је била посећена у лепом броју, а сам рад скупштински текао је у примерном реду и братском споразуму. Часници друштвени поново су изабрани досадашњи, а тако са незнатном изменом и половина одборника, њихови заменици и надзорни одбор. Задруга има 121 редовног члана и 79 помажућа, осим тога 5 почасних чланова. Имање задружно у свему износи 11.890·07 К. — Осим редовног скупштинског рада, који се односи на извештај управног одбора, рачунски извештај, примање нових чланова и т. д. значајна је ова скупштина с тога, што је на њој једногласно усвојен предлог управног одбора, да задруга оснује фонд за припомоћ изнемоглим сиромашним занатлијама и члановима задруге и као основ томе фонду да унесе своту од 1077·34 К. О самом предлогу донећемо касније опширније а за сад бележимо, да је то једна врло лепа појава, да се занатлијска задруга стара да у том правцу развије свој хумани рад. Предлог је једногласно и са пуно одушевљења усвојен, а наишао је на опште одобравање и похвалу и у друштвеним круговима ван занатлијства. Многи су већ сад обећали, да ће тај фонд потпомоћи с јачим прилозима чим ступи у живот. Задругар Александар Форкапић ципелар, приложио је у ту циљ одмах 10 круна.

Руски војни заповедници.

Међу руским војсковођама, на које се Русија данас у рату може ослонити, спомињу се ова имена: Под руковођењем тако искусних војних министара, као што су Вановски и Куропаткин, старешина ђенералштаба као Обручев и Захаров, преудешена је цела руска војска и морнарица, нарочито за владе Александра III. Нема додуше више у војсци Гурка, Лорис-Миликова и Скобељева; Вановски и Миљутин су остарили, а стара јуначина Драгомиров, се повукао у мир, ипак су на најважнијим местима у руској војсци врло ваљане снаге и ратници, који су учествовали за време последњег руско-турског рата.

Најзнатнији је међу њима, без сумње, данашњи војни министар, ђенерал Куропаткин, рођен 1848. године. Свршио је николајевску војну академију и одмах је учествовао у Самарканадском рату. Ишао је са Французима у њиховој научној експедицији у Сахару. Под Скобељевим, одликовао се у кокандском рату, а за време последњег руско-турског рата, био је шеф штаба код Скобељева, и као таки рањен је под Плевном. 1889. године постао је старешином ђенерал-штаба, 1890. до 1897. заповедником транскаспијског војног округа, а 1897. именован је ратним министром.

Врло је способан војник и шеф Куропаткиновог ђенерал-штаба, Захаров. — У главним војном савету су: Бобриков, Новицки, Шипов и Столјетов (бивши старешина транс-каспијског предела, а истакао се у руско-турском рату), даље Суботић, који се прославио у руско-турском рату, а такође и у кинеском устанку. (Суботић је Србин, Новосађанин, син покојног дра Јове Суботића. — Ур. „З.“).

На далеком истоку стоји на челу и као царев намесник и као главни заповедник адмирал Алексејев, са својим помоћником Флугом. Даље се спомињу још као опробани: Лењевић, Волков, Захаров и Засулић.

За Алексејева, коме је поверена сва она војска и цео онај крај, веле, да је способан војник и на суву и на мору, добар управник и ванредан дипломата. Он се налазио 1875—6. под командом адмирала Лисовског за време американског грађанског рата, а налазио се и у пратњи великога кнеза Алексија Александровића на његовом путу по Тихом Океану и Средоземном Мору. 1883—1892. био је члан руског посланства у Паризу и играо је видну улогу при склапању француско-руског уговора. Приликом кинеског рата стојао је на челу руском бродовљу, где се одликовао и као добар дипломата. Доцније је био неко време старешина црноморског бродовља (тамо, где је сад Скридлов). Алексејев је именован са, тако рећи, неограниченим поверењем на месту, где се налази — и од њега се надају сви заинтересовани кругови, да ће свој задатак добро решити. Још се спомињу поморске неке војсковође. Свију њих прошлост даје наде, да се руска ствар налази у добрим рукама.

Беседа са игранком.

Велико-бечкеречко српско певачко друштво приређује под управом свога коровође г. А. Освалда у недељу, 8. (21.) фебруара 1904. у просторијама „Лојда“ своју редовну XXV. беседу са игранком.

Одликовани Срби шегрти.

Занатлијски дом у Целовцу (Клагенфурту) приређује сваке године изложбу шегртских радова, које пресуђују први стручњаци и онда одликују најбоље од них. Ове су године одликовани као најбољи од свију шегрта у Клагенфурту Срби Младен Дејановић и Милорад Поткоњак. Одликовани су новцем и дипломом. Нек и ова одликовања послуже као прилог истини, да и Срби могу све, само кад хоће, и да могу да буду бољи од других.

Забава.

Српска академска омладина у Загребу приређује 7. (20.) фебруара 1904. год. у просторијама хрватског земаљског глазбеног завода забаву. Чист приход намијењен је „Српском академском потпорном друштву у Загребу“.

Забава с дилетантском преставом и игранком у Ср. Карловцима.

Срби занатлије и радници приређују уз пријатељско суделовање Г. г. проф. Милана пл. Будисављевићева, Бранка Себишановића, Тоше Грујића из Новог Сада; гђице Добриле Пешићеве и Маре Малетићеве у славу седамдесето-годишњице Змаја Јована Јовановића а у корист „српског занатлијског удружења“ у Ср. Карловцима у суботу 7. (20.) фебруара 1904. г. (у очи Поклада) у хотелу код „Трубача“ забаву с дилетанском представом.

Светосавска прослава у Парцу.

Ова мала општина прославила је св. Саву с беседом и постигла је врло леп, моралан и материјалан успех. Приход је одређен на оправку тамошње цркве, која је прилично трошна. Лепо је, да су певали тамошњи ратари и ратарке, а најлепше је било, што се дала прилика, да се народ, без разлике сталеже у лепом броју сакупи, проведе и провесели. Највише заслуге око тога стекао је посредник Ваја Поповић и учитељ Ђура Миланковић. — После концерта одигран је Змајев „Шаран“, на опште допадање. Сви желимо, да се и од сада увек приређују оваке лепе беседе.

Брзојави „Застави.“

Стигли 3. фебруара.

Руско-јапански рат.

Порт-Артур. Због јапанских нападаја на Порт-Артур, сви су га грађани напустили по налогу.

Токијо. Руски убојни бродови крстаре на обали острва Јесо. Бомбардовали су неутврђену варош Сучул. — У Капзан стигло је 2000 руских војника. — Јапанци су бомбардовали Дањни.

Чифу. Један део руске флоте напустио је ноћас пристаниште.

Порт-Артур До сада је на Кореју искрцано 20 хиљада руских војника. Идуће недеље биће искрцано исто толико. Војска се креће полако према северу, где ће ускоро доћи до сукоба.

Трговина.

НОВИ САД, 3. фебруара 1904. год. Пшеница прве каквоће нова 15·—15·20— К. Пшеница средња 14 К. 60—80 п. Пшеница лакша роба 14 К. — п. Раделица ——— Јечам 10 80—11 — К. Зоб 10 К 40 до 60 п Кукуруз у зрну — К. 9·60—10·— п. у зрну нови — К. ——— у клипу — К. ——— п.

Маст 8 80р. Сланина сува 6S фор. дебела паљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 47—48 нов. живе
„ средњи . . 45—46 нов. мере
„ лаки . . . 43—44 нов.
Све од 1 килограма.

Теоци . 35—38 нов. по кили
Јагњци 36—40 нов. по кили
Овци . ——— фор. по пару

*

Стање воде под Новим Садом.

2. фебр. било је . . . . . 1.76 мет.
3. фебр. било је . . . . . 1·95 мет.

*

БУДИМПЕШТА, 15. фебруара 1904. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 75.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 8·25——9·10— бачка 76—78 кила 8·25—8·75 банатска 75—78 кила 8·15—8·65; сремска 74—78 кила 8·05—8·50 на три месеца унапред. — Нова раж 6·60——6·70. Јечам 5·60—6·—. — Зоб (овас) 5·40——5·90. Стари кукуруз 5·40—5·45—; нови паритет Будимпешта без гаранције квалитет 5·40—5·50—; чинквантин 6·20 до 6·30. — Ситна проја ——. — Банатска репица ———, а купу ара 10·35—10·40 Лаћено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција): 15 потура скупље.

Термини по закључку берзе у 1/,5 сати после подне.

Пшеница за октобар 8·58 а за април 8·90. — Раж за октобар ——— а за април 7·04. — Зоб за октобар —— а за април 6·— — Кукуруз за септембар 1903. —— за мај 1904. 5·52, за јуни 1904. — за август 1904 11·40

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

*

БУДИМПЕШТА, 14. фебруара. Недељни извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за животне намирнице.

Живина. Довоз је умерен, посао живахан, а иностранство лабаво.

Продају се домаће кокошке по 2·50—2·80, а српске 2·10—2·30. — Домаће ћурке 7·——8·—, а српске 6·——8·—. — Домаће пловке 2·90—3·—, а српске 2·40—2·80. — Домаће гуске 6·——7·—, а српске 6·——8·— круна пар.

Јаја. Посао је целе недеље био доста жив, а крајем недеље је олабавио и цена је попустила. Продавана је домаћа роба по 80—85, а српска и бугарска роба 75—78 круна оригиналан сандук (1440 комада).

Воће. Јабуке; Довоз је незнатан, а цене су чврсте; крупна кисела 30—36, ужичка 20—28, лошије врсте 14—18, фина стона роба 30—80. — Крушке: Довоз три вагона код доста слабе потрошње, посао лабав; какичка 9—11, а демирка 9—10 кр. 100 кила.

ПРИПОСЛАНО.

ПРОТУ-ИЗЈАВА

господину **Лују Таушу**, трговцу црквених утвари у Новом Саду.

У броју 18. од 25. јануара изволили сте изјавити' као тобож не знате. ђе сам сам са стварима и ђе се налазим. Тиме сте хтели мене пред јавним мнијењем и пред мојим српским народом да оцрните, код којега сам ја највеће повјерење уживао, а држим, да ћу исто то и у будуће имати, јер као интелигентном и изображеном трговцу неће ми сметати ваша лажна изјава. Свечано одбијам ту изјаву, јер је иста лажна и неистинита, што ми свједочи ваше писмо од 5. јануара и 26. јануара, гђе сте ми одговорили на иста писма. А што вам недам ваше ствари, познато вам је и то: Кад платите дуг ваш од 200 круна за ствари и кад платите мој рачун од 400 круна, јер ја сам гласом уговора два-пут долазим на обрачун, а ви сте рекли, да ћете ми рачун послати, а такав ми још нисте послали. А ја нисам дужан долазити кад-год вам падне на памет, јер ја немам новаца за бацање. А што ви немате новаца а ни робе на стоваришту те нисте кадри месецима да пошљете робу црквеним опћинама, те ја мораа да одговарам за вас, јер ни једна опћина није купила ствари вами за вољу већ мени, те мене свештенство ургира. Ово вам одговарам на вашу изјаву, а доцније ћете ви добити и оно друго.

У Пакрацу, 27. јануара 1904.

Паја Митровић, трговац.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (**Raffaele & G. Godina — Triest**). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (**Nachnahme**).

24 2 1—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од **В. Н. Немировића-Данченка.**

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (68)

У трен ока пружише се тучане цијеви и пожудно разјапише ждријела своја према бусијама. Али не дотегоше још да принесу к топовима набоје, а топовску послугу као да однесе вјетар. Оборише је куршуми, и рањени и мртви ваљаше се поред лафета. Али на њихово мјесто дођоше други, мирно и без сваке журбе... Пали! Као да рикнуше пећине и читав пљусак картача посу по бусијама. Пали! И још једанпут бљунуше ватрени снопови онамо. Нестало муртагезитове заставе — обори је добро примјерено ђуле. Али од онуд се исто толико важно и свечано као и до селе, ори света пјесма, измијешана пушчаном паљбом.

Картач сипа онуд као пљусак, али на тутањ топова наших још одушевљеније одјекиваше пјесма дагестанских бораца. Ондје никако и не престајаше жестока пушчана паљба. Падаше читави редови наших војника, али не бјеше времена да се броје губитци.

— Јунаци! — ори се срчано и весело ђенералов глас. — Нијесмо их једанпут тукли. И сад им покажимо моћ нашег бајанета! Ур-ра!!

Бијесан тутањ јуриша, заглушан поклич читаве масе војника и — чудо невиђено! Шумни поток са његовом пјеном не види се испод збијене масе њихове. Све што бјеше с ове стране, посрља пријеко. Страшне, неодољиве воде окрећу људе, што су са крајева, као шибљике и односе их даље. Једни се боче са елементом, други погођени лезгинским куршумом, разбацивши рукама, подају се покорно таласима те силне бујице, трећи се гуше у води, изгубивши сувише крви, но маса као жив бајир јури на бусије, што се дижу испред ње из самог потока као страшан зид. Како ће пријећи преко тог зида? Али такво питање може се ставити свакоме само не Кавкасцима Ено већ се пењу ува зид, падају и опет се пењу мјесто једног погинулог њих десетак живих, и душманин показа се достојан толике срчаности. Он не бјежи да се заклони за стијење и шуму — не, он чека, испрсивши се поносно на бусији. Напријед је муртагезит са миридима. „Ура!“ измијешало се са именом Алаховим. Као каквим лавским скоком ускачу к њима војници. Кошенко се осврнуо и не може да позна малог и дежмекастог капетана. Пробудио се у њему стари навагинац. Бацио је некуд капу, образи му пламте од одушевљења, обрве је ужасно намрштио, и његово „ура“ разабире се као смијона нота у опћем унисону бојном. „Ну де, друзи, ну де, браћо! Покажимо им, јунаци!“ И ено га већ на бусији. Кошенко види као у сну, како је повише њега замахнуо мирид сабљом, али стари капетан није био вичан томе, да се ко измахује над њим, и мирид стрмекну доље на војничке бајанете, што се начеташе под бусијом. Бој се бије већ на читавој линији, — бој без милосрђа на бајанет, прса у прса, око у око. Нико не тражи милости нити је даје; без сваког оклијевања и предомишљања кољу и сијеку сви без разлике. Тек каштo наруши прасак кубуре страшно ћутање тог окршаја и гужве; поток још силније хучи и реве, вријеђа га што кроз слободне воде његове превлаче топове на ону страну. Али нема се кад да се губи вријеме. Што не отмеш брзим насртајем, као да је изгубљено. Нема резерве, јер нема никог ко би у њој остао. Сва је линија у ватри и сви имају пуне шаке посла. Чак и кирџије оставише кола своја и потекоше да припомогну опћој ствари. Сад је свака рука на рачуну. Не издржаше Лезгинци — устукнуше натраг. Овамо онамо збило их се по неколико у гомилу па се још боре. Остали јуре к другој бусији, која се такође мора освојити без сваког оклијевања, одмах, овог часа, док се нијесу опет разабрали. Сваки тренутак — сатире наше борце, сваки одмор — плаћа се десетинама живота. Не смије се дати времена тим горским орловима да засједну за те нове бусије, и стари кавкаски војници не чекају више на команду: они узастопце за умаклим душманом срљају у другу линију непријатељске обране, и раде ондје бајанетом, не бринући се ни мало, иду ли са њима њихови или не... Па нашто да си разбијају главу због тога... Сва маса њихове војске јури онамо. Још часак — и те су бусије у нашим шакама. А из трсће бусије бије учестана пушчана паљба... Ондје се скупило све, што остаде читаво од Лезгинаца. Они немају већ куд да узмичу, и чекају одважно на смрт. О предаји и не помишљају. Знају наши да се Лезгинци никад не предају. Немају рашта. Чега да се боје? Та „смрт је вратар рајски“. Чим овдје стисну очи, одмах ће им се отворити врата на рају Алаховом. Онамо у бусији захори се опет пјесма, а наши слушају на лезгинском језику строфу те пјесме смрти.

(Наставиће се.)

За моју **гостионицу у Окучани** потребујем

Вјешта гостионичара.

Гостионица имаде соба за путнике, љепу велику башту са кугланом.

Примити имала би се почетком марта. Гостионичар може моје пиће точити са 15% провидбе уз бесплатне просторије и инвентар, а дао би гостиону и под најам.

Милан Мимић

114 2—5 Окучане.

Од удружених фабрика покроваца опуномоћен сам, да заостатке истих у пола цене продајем. С тога нудим:

Зимске покровце за коње

Ови дебели неподериви покровци су изврсне израде, топли, вунати и меа при бојадисаним бордирима, и могу се и за спаваће покриваче употребити, а при томе су јефтини за подсмеј. Сиви вунени зимски покровци за коње сорта А. 170×130 велики 4 крупе; сорта В. 5 кр, сорта С. најфинији квалитет, сиве са црвеним и црним бордурама 3½ киле тежак, 200 c/m, дуг, 150 c/m. широк — 7 кр. 50 пот

Разашиљање са поузећем. Ако се не допада враћа се на захтев новац натраг. Многе поновљене поруке од пецара и спахија и т. д. 1019 6—

M. RUNDBAKIN, Wien, IX. Berggasse 4.

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА КАО ЗАДРУГА У МЕХАЛИ.

ПОЗИВ

НА

IV. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ КАО ЗАДРУГЕ У МЕХАЛИ

која ће се одржати

28. фебруара 1904. г. по р к. у 3 сата по подне у великој дворани општинске куће.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор два члана за оверовљење записника.
2. Извештај управног одбора о раду и полагање рачуна.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Давање разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Подела чисте добити.
6. Избор надзорног одбора.
7. Евентуални предлози у смислу 23. чл. заводских правила.

Управа.

Дугује. **РАЧУН ИЗРАВНАЊА** на да 31. децембра 1903. Потражује.

ИМОВИНА:		Круна	пот.	ДУГ:		Круна	пот.
Готовина у благајни		1047	14	На уделе I. кола . .	23568·40		
Менице		101307	—	На уделе II. кола . .	8315·20		
Намештај (инвентар) . .	568·86			На уделе III. кола . .	4235·80		
Одбија се 10% . . .	56·88	511	98	На уделе IV. кола . .	968·60	37058	—
Трошкови оснивања .	234·13			Улог		36488	96
Одбија се уписнина. .	26·40	297	73	Резервни фонд		820	52
На текућем рачуну код страни завода		310	93	Дивидендни фонд I. кола	1490·27		
				Дивидендни фонд II. кола	406·42		
				Дивидендни фонд III. кола	121·96	2018	65
				Менице у реесконту		23579	—
				Чиста добит		3419	64
		103384	77			103384	77

Дугује **РАЧУН ДОБИТКА И ГУБИТКА** на дан 31. дец. 1903. Потражује.

ГУБИТАК:		Круна	пот.	ДОБИТАК:	Круна	пот.
Реесконтне камате		1031	94	Камата од меница	7506	07
Камате на улог		1811	65	Провизија	1218	87
Разни трошкови		493	71	Уписнина	26	40
Порез 10% на камату улога . .		181	17	Затезне камате	114	15
Плате		1294	—			
Отписи:						
Од трошкова оснивања .	26.40					
Од намештаја	56.88	83	28			
Порез		549	10			
Чиста добит		3419	64			
		8865	49		8865	49

Мехала, 31. децембра 1903. г.

Јован Павловић с. р. пословођа. **Владимир Торђански** с. р. контролор. **Андрија Гавриловић** с. р. благајник.

Управни одбор:

Ника Обрадовски с. р. председник. **Лазар Константиновић** с. р. **Тома Павловић** с. р **Јоца Мараз** с. р. **Жива Гаћански** с. р.

Вита Ђорђевић с. р. **Јоца Јовановић** с. р. **Јоца Грабљачки** с. р. **Тоша Недић** с. р.

Горњи рачун са главним књигама сравнили и за добро нашли.

Мехала, 8. фебруара 1904. г.

Надзорни одбор:

Јован Новаковић с. р. председник, **Др. Михаило Тодоровић** с. р. **Др Милош Каракашевић** с. р. **Ђорђе Поповић** с. р. **Ђорђе Звекић** с. р. **Александар Непадовић** с. р.

Подела чисте добити:

Од К 3419·64 одбија се 20% на резервни фонд	683·92
Од остатка К 2735·72 одбија се 30% на целокупну управу . .	820·72.
А с остатком располаже скупштина	1915·—
К	3419·64

134 1—1

ЈЕФТИНО ЧЕШКО ПЕРЈЕ
за постељу!

5 килогр. ново-чешљано 9 К 60 п., боље врсте 12 килогр. бело, врло меко, чешљано 16 К 24 К чисто бело као снег, меко чешљано, 30 К — 36 К. 39 4—10

Разашиље се франко са поузећем. — Измена и повратак робе дозвољен, кад се подмири поштарина.

Renedickt Sachsel, Lobes-199. Post Pilsen, Böhmen.

Новац „многи“ Новац

може свако без нарочитог знања месечно до 1000 круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под Ug. 180. на Annoncen Abtheilung des „MERKUR“, Mannheim (Baden) Postfach 351. 1022 22—50

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Прави египатски папирни омотци за цигаретле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 31—80

Светски експорт!

Добија се у главним и специјал. трафикама

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпреће време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем приобћити Али није довољно, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специјалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког увишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где ув највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специјалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне ране болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити). Након докончаног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Kerepesi út 10. 1015 11—

??? ЗАШТО ???

пате небројени људи без невоље од

КИЛАВОСТИ?

Тражите бесплатно упутство са захвалницама многих од Dr. Reimanus, Valkenberg № 360 Holland. Поштарина за писма 25, а дописнице 10 путура. 122 2—13

Немојте плаћати 100 кр. и више, јер Ви можете добити за готов новац код фирме M. Rundbakin, Wien IX. I. Berggasse, 3, која постоји од 1870. год., са писменом јамчевином од 5 година нове гарантирано прве врсте високе Сингер шиваће машине, добре конструкције, која не прави ларму а шије лако, која је са поправкама усавршена према новијем добу, а по овим јефтиним фабричним ценама: Сингерове фамилијарне шиваће машине, на којој се ногом ради са елегантним затварачем 40 кр. Сингер са прстенастим чунком, јака израда заклопачем само 75 круна; велика са прстенчунком за мушке и војничке кројаче 95 круна. Central-Bobbin комплетна 90 круна. Цене за готов новац. Капара 15 кр. остатак са поузећем. Многобројна признања и накнадне поруке стоје на увид. — M. Rundbakin, Wien, IX. I. Berggasse 3. Ценовници бадава. 1010 5—

Јован Летић

преселио је

своју, богато снабдевену радњу

МУШКЕ МОДЕ

у Главну улицу у бр. 9.

преко од

Плавшићеве апотеке. 125 2—3

КУЋА

НА ПРОДАЈУ У НОВОМ САДУ

У ЛОНЧАРСКОЈ УЛИЦИ

близу Рибје пијаце

Упитати у администрацији „Заставе“.

118 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА

У МЕЛЕНЦИ

потребује два млађа и једног старијег помоћника. Добри продавци и солидни, који се препоруче, имају првенство. 127 2—3

КУЋА

број 31. у ћурчијском сокаку продаје се из слободне, руке.

За цену упитати сопственика у истој кући

2—3 117

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

КОСТЕ МАТИЋА

У ИРИГУ

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника, који мађарским језиком владају имају првенство. 115 2—3

ПОЗИВ
НА
XXII. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
ПРВЕ СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У СИЛБАШУ

која ће се одржати у недељу 28. фебруара 1904. године у два сата по подне У ДВОРАНИ ЖЕНСКЕ ШКОЛЕ.

Дневни ред:

1. Извештај управног и надзорног одбора о раду прве српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Силбашу за год. 1903.
2. Давање опроснице управи и надворном одбору.
3. Предлог управног одбора за поделу чисте добити.
4. Предлог управе у погледу исплате честичара XIV. кола.
5. Предлог управе у погледу отварања честица XVIII. кола.
6. Избор управног и надзорног одбора и два члана за заменике управном и надворном одбору.
7. Избор три члана за оверовљење скупштинског записника.

Лазар Михајлов
управитељ.

БИЛАНСИЈА
прве српске задруге за међусобно помагање и штедњу у Силбашу за 1903. годину.

ИМОВИНА:	К	п.
У готовини — — — — —	12920	77
У обвезницама — — — —	108598	—
У предујмовима — — — —	6906	—
У вредности намештаја — —	60	72
	128485	49

ДУГОВИ:	К	п.
Деонички капитал XIV. кола —	9353	86
Деонички капитал XV. кола —	11386	54
Деонички капитал XVI. кола —	5870	60
Деонички капитал XVII. кола —	2215	20
Улога уложени на књижице —	47188	80
Реесконт — — — — —	48000	—
Резервног фонда — — — —	1427	45
Брисане деоничарске главнице	337	58
Управи тантијема — — —	256	—
Чиста добит за деобу 1903. г.	2449	46
	128485	49

ПРЕГЛЕД ГУБИТКА И ДОБИТКА

ГУБИТАК:	К	п.
Конта станарине — — —	170	—
Конта државног пореза — —	401	—
Конта општинског трошка —	130	22
Конта разних трошкова — —	633	—
Конта чиновничке плате — —	830	—
Конта реесконт камате — —	3594	60
Конта исплаћене камате на улоге	506	10
Конта капиталисане камате на улоге — — — — —	1551	31
Конта порезном звању пристојбе на исплаћену камату на улоге	209	77
Конта резервног фонда — —	300	—
Управи тантијеме — — —	256	—
Чиста добит за деобу 1903. г.	2449	49
	11031	46

ДОБИТАК:	К	п.
Конта камате од зајма на обвезнице — — — — —	7114	66
Конта писарске пристојбе — —	1832	89
Конта затезне камате — —	1847	57
Конта глобе од закаснине уплате на честице — — —	35	24
Конта опомена — — — —	126	50
Конта уписнине — — — —	74	60
	11031	64

У Силбашу, 31. децембра 1903. године.

Лазар Михајлов с. р. управитељ. Никола Пајић с. р. подуправитељ. Тима Арсенин с. р. књиговођа. Данило Гаврилов с. р. благајник.

Живан Лешков с. р., Милош Гаврилов с. р., Неца Лешков с. р., Сима Коларић с. р., Мартин Бански с. р., Миливој Пајић с. р., Миша Беличка с. р., Лазар Барачанин с. р., Гавра Вукадинов с. р.

Прегледано, са главном и споредним књигама сравњено и у потпуном реду нађено, у Силбашу 4. фебруара 1904. године.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Младен Нинков с. р. Лазар Пејак с. р. Глиша Пајић с. р.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.